

Selv om synet på morsmelk ikke er det samme i USA som i Norge, gir boken mange synspunkt på behovet for tillegg og oppbygging av kosten. Bl.a. er det nå lagt stor vekt på «probiotics», introduksjon av en normal bakterieflora allerede hos de altfor tidlig fødte barna.

Det er i boken gitt retningslinjer for kaloriberiking på bekostning av volum, spesielle dietter ved metabolske sykdommer, anskueliggjort i egne tabeller.

Boken er bygd opp i seks kapitler som dekker generelle ernæringsretningslinjer, fysiologi og patofysiologi, perinatal ernæring, ernæring ved spesielle sykdomstilstander, beriking av kosten og en oversikt av tilgjengelige ernæringsprodukter og tilskudd. Det er egne kapitler om vitaminer og sporelementer.

Sammen med boken er det en CD-ROM, noe som gjør boken mer tilgjengelig ved flere avdelinger. Imidlertid er det ikke lett å søke seg frem til aktuelle emner på CD-en. Man må inn i registeret og deretter lete seg frem. Likevel, boken er stor og uholdbar, så en CD-ROM gjør det enklere.

I Norge, der morsmelk er etablert som retningsgivende og den hyppigste ernæringen til alle spedbarn, blir boken et viktig og nyttig supplement til gruppene av barneleger og ernæringsfysiologer som arbeider med ernæring av for tidlig fødte barn og barn med spesielle behov og spesielle sykdommer, deriblant mange stoffskiftesykdommer.

Boken bør være basislitteratur ved alle norske barneavdelinger.

Rolf Lindemann

Intensivavdelingen for nyfødte
Ullevål universitetssykehus

Velskrevet om kreft hos barn

Hanne Bringager, Marit Hellebostad,
Randi Sæter, red

Barn med kreft

En medisinsk og sykepleiefaglig utfordring.
267 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk,
2003. Pris NOK 265
ISBN 82-05-30240-5

Dette er en velskrevet bok av en gruppe bestående av en overlege og to sykepleiere ved Ullevål universitetssykehus. Den er særlig beregnet på sykepleiere i videreutdanning i barnesykepleie og onkologisk sykepleie.

Boken er rikt illustrert med enkle, gode tegninger og dessuten fotografi av et mikroskopisk bilde av beinmargen hos en pasient med den hyppigste barnekreftdiagnosen, akutt lymfatisk leukemi. Det har vært foretatt

fomorsking av visse ord; noe som kan være en hjelp, men som også kan forårsake forvirring. Den vanlig brukte cellegiften methotrexat omtales f.eks. som metotreksat i boken, men finnes både i Felleskatalogen og i mesteparten av både norsk og internasjonal litteratur under sitt opprinnelige navn. Alt i alt er boken en god praktisk hjelp, ikke bare for den primære målgruppen, men for alle som har med behandling av og omsorg for barn med kreft å gjøre.

Peter Johan Moe

St. Olavs Hospital

Magert hefte for barn om kreft

Tom Weinholdt, Øyvind S. Bruland

Hei, jeg er vennen din!

35 s, ill. Lysaker: Dinamo Effekt AS. Gratis
ISBN 82-8111-000-7

Heftet er rettet mot barn og unge som opplever at de selv, en venn eller en i familien får kreft. Utgivelsen begrunnes med at «kunnskap gir styrke, og både du som er pasient, slekt-

ning og venn trenger dette for å kjempe kampen mot kreft».

Blant helsearbeidere som arbeider med barn og unge er det en økende erkjennelse av viktigheten av å gi barn ærlig og tilpasset informasjon om deres sykdom og behandling, og at barn må få anledning til selv å sette ord på tanker, følelser og erfaringer og å oppleve at den voksne lytter og tar imot det barnet formidler. Uten slik respekt og støtte fra voksne kan frykt og utrygghet øke, og barnet kan erstatte virkeligheten med fantasier som er langt mer skremmende.

Min opplevelse av heftet er at de mange og store tegningene, terminologi og forklaringer vil virke mer forvirrende og skremmende enn avklarende på barn med kreft og deres pårørende. For sikkerhets skyld bad jeg Silje, 11 år, om å lese heftet. Hun delte min oppfatning, og det var mange medisinske ord hun ikke forstod. Bokens «hovedperson» er Tely, en hvit blodcelle, en leukocyt. Ifølge Silje minner tegningen av ham mer om en «snømann med bein og armer» eller en «misfostret isbjørn», men «jeg har sett i en bok at en lymfocyt ikke ser slik ut». I heftet brukes ellers mange ulike navn på celler. Noen leukocyter er sågar rødfarget! Barn er konkrete i sin tankegang. Når det beskrives at det er tannhjul i cellen, er Siljes kommentar: «Det er ikke tannhjul i en celle, jeg er ikke helt dum!». Ondartede svulster kalles farlige, hvorfor ikke heller kalle det vanskelig å behandle? I behandlingsdelen introduserer Tely sågar sin egen terminologi:

kniven, kjemo og strålen. Her beskrives at kniver er farlige og strålebehandling illustreres ved at en svulst «eksploserer i kroppen».

Flere steder poengteres at kreft hos barn har bedre prognose enn kreft hos voksne. «Det fineste som skjer er at dobbelt så mange barn som voksne blir friske». Silje: «Det kan jo være at noen barn har en mamma eller pappa som har kreft!» Sentrale temaer som at det er leit å miste håret eller at det ikke er barnets skyld at de får kreft, er ikke nevnt.

Dette heftet er lite egnet som døråpner for informasjon og samtale mellom barn og voksne. Det er synd, for vi trenger slik litteratur.

Inger Helene Vandvik

Barne- og ungdomspsykiatrisk seksjon
Rikshospitalet

Unik video om barn med sjeldne funksjonshemninger

Mette Fagerli, Liv Merete Gjellesvik,
Svein Erik Larsen

Når veien er målet

En informasjonsdokumentar om barn med sjeldne fremadskridende sykdommer i skole og barnehage.

Video, spilletid 52 minutter. Gratis.

Videoen er laget som en del av prosjektet ProUnik på Frambu senter for sjeldne funksjonshemninger. Målgruppen er alle som arbeider med barn med fremadskridende sykdommer i skole og barnehage.

Man blir presentert for fem barn i alderen 3–14 år. For hvert barn får vi en kort introduksjon, deretter ser vi barnet i ulike situasjoner i barnehagen eller på skolen, avbrutt av kommentarer fra foreldre og/eller personale.

Filmen gir et svært gjennomtenkt og ryddig inntrykk. De utvalgte situasjonene er filmet passe lenge til å vise oss samspillet mellom barnet og andre barn eller barnet og personalet. Forklaringer og kommentarer er poengterte. Situasjonene som blir vist og problemstillingene som blir berørt, er varierte. Trivsel og trygghet for barnet og samarbeid mellom foreldre og personale går som en rød tråd gjennom hele videoen. Å arbeide med alvorlig funksjonshemmede og syke barn er en ny utfordring for mange i barnehage og skole, blant annet kan man bli vitne til og måtte tilrettelegge for at barnet taper funksjoner.

Dette er filmens utgangspunkt. Sitat fra omslaget: «Denne videoen tar deg med på en reise til to barnehager og tre skoler og viser virkeligheten slik den så ut der de dagene vi gjorde opptakene. Den viser verken hele sannheten eller gir svar på alle spørsmål. Hensikten er å inspirere alle som arbeider med barn med fremadskridende sykdommer til å se muligheter og løsninger i barnehage- og skolehverdagen. Aktiviteter og tilbud må

styres mer av det enkelte barns behov enn av alder, og hvert barn må stimuleres og få anledning til å utnytte sitt potensial, slik at det får en god hverdag sammen med andre barn.»

Dette er velvalgte ord som er dekkende for videoens innhold og gyldige som rettesnor i arbeidet med alle barn med alvorlige funksjonshemninger. Det er altså ingen grunn til å reservere videoen for dem som arbeider med barn med fremadskridende sykdommer, dette er en reise mange flere bør få bli med på – også medisinstudenter i pediatrik termin.

Frambu opplyser at videoen er gratis og kan bestilles på tlf. 64 85 60 00 eller e-post info@frambu.no

Kjersti Ramstad

Barneavdelingen

Akershus universitetssykehus

Enkel håndbok i nyfødtkirurgi og nyfødtmedisin

Anne R. Hansen, Mark Puder, red

Manual of neonatal surgical intensive care

546 s, tab, ill, CD-ROM. Ontario: BC Decker, 2003. Pris USD 45
ISBN 1-55009-211-1

Dette er en praktisk håndbok i lommeformat med inkludert CD-ROM, noe som gjør at den kan være tilgjengelig på flere steder samtidig. Redaktørene og mange av medforfatterne er spesialister ved Harvard Medical

School i Boston, en garanti for erfaring og kvalitet. Selv om nyfødtkirurgi og nyfødtmedisin er høyspesialiserte fagområder, gir boken praktiske retningslinjer for håndtering av akutte tilstander som kan og vil oppstå ved enhver fødeavdeling.

Boken har flere tabeller og figurer. Selv kunne jeg ønsket meg flere illustrasjoner, da tilstander innen nyfødtkirurgi ofte er mest deskriptive. På den annen side er det viktigst å angi diagnostiske tegn og avgjørende preoperativ håndtering, spesielt når de fleste av barna må transporteres til en avdeling med kompetanse (bl.a. diafragma-brøkk, gastroskisis, omfalocoele, myelomeningocoele).

I tillegg til de kirurgiske tilstandene, gir boken også praktisk omtale og forholdsregler ved respirasjonssvikt, sirkulasjon, ernæring, diagnostikk og prognose ved flere akutte nyfødtmedisinske tilstander.

Behandling og håndtering følger i stor grad de retningslinjer som er standard ved de fleste nyfødtavdelinger i Norge.

Selv om boken henvender seg til en liten, begrenset gruppe innen nyfødtmedisin, kan den være et praktisk oppslagsverk ved alle

fødeavdelinger. Den gir også nyttig informasjon til alle føde- og intensivavdelinger for nyfødte som håndterer denne type barn, både pre- og postoperativt. En medfølgende CD-ROM gjør at informasjonen blir lett tilgjengelig for mange.

Boken er billig og kan brukes som basisinformasjon ved føde- og nyfødtavdelinger, da den er godt oppdatert. Likevel finnes det andre og bedre håndbøker i nyfødtmedisin samt en illustrativ og god norsk lærebok i barnekirurgi.

Rolf Lindemann

Intensivavdelingen for nyfødte
Ullevål universitetssykehus

Depresjon hos barn og unge

Merete Juul Sørensen, Per Hove Thomsen, red

Om børn og unge med depression

I skyggers land. 116 s, ill. København: Hans Reitzels Forlag, 2003. Pris DKK 150
ISBN 87-412-2371-3

Målgruppen er foreldre, pårørende, men også lærere, sykepleiere, leger, psykologer og andre som har med barn å gjøre.

I bokens ti kapitler går man gjennom diagnose, hyppighet, årsaker, forløp, selvmordsrisiko, behandling og hva gjør man hvis man har mistanke om at ens barn er deprimeret.

Boken er skrevet i et lettfattelig språk og har få faguttrykk. Det er få illustrasjoner, noe som nok kunne vært benyttet mer for å poengtere hva teksten handler om. De fleste temaer er beskrevet i boken. Dermed er den informativ på mange områder. Kunnskapen blir godt beskrevet og underbygges av forskningsresultater innen temaet. Det er gode henvisninger og en stikkordliste for de som ønsker ytterligere fordypning.

Boken er primært skrevet til foreldre og pårørende, men jeg savner en utdypning av noen flere temaer som foreldre ofte er opptatt av, f.eks. årsaker til depresjon med spesiell vekt på foreldres eventuelle påvirkning på disse årsakene. Siden foreldre ofte føler seg hjelpeløse i slike sammenhenger, kunne det være ønskelig at behandlingskapitlet omhandlet mer hva foreldre selv kan bidra med. Samtidig kunne man lagt mer vekt på hva pårørende, skole, barnevern o.a. kan gjøre.

Spesialistbehandling som diverse former for psykoterapi og medikamentell behandling, er veldig godt beskrevet. Helhetsvurderingen er at dette er en god bok der en har fått med seg så å si alle sider ved depresjon hos barn og unge. Den treffer målgruppen, men foreldre vil nok savne mer direkte råd og informasjon til dem.

Jan Skandsen

Ungdomspsykiatrisk avdeling
Helse Stavanger

Oppslagsbok for foreldre

Jerk Langer

Barnets sygdomme

345 s, tab, ill. København: Politikens håndbøger, 2003. Pris DKK 269
ISBN 87-567-6729-3

Det merkes godt både i design og oppbygging av boken at Jerk Langer er lege og journalist.

Det er to hovedkapitler. Først et om symptomer og funn hos det syke barn, inndelt etter organsystemer. For de

forskjellige symptomer finnes så en omfattende oversikt over mulige forklaringer, samtidig med en henvisning til det andre hovedkapitlet i boken som omtaler sykdommer i de forskjellige organsystemene. Denne inndelingen gjør det lett å finne frem i for unge foreldre, som nok er den mest aktuelle lesergruppen. Unge foreldre som jeg har testet boken på, har angitt at de fant gode svar på de spørsmål de stilte. Forfatterens valg av symptomer og funn og dermed av omtalen av de aktuelle sykdommer, er i god overensstemmelse med norsk pediatrik praksis. Det er vanskelig å komme på symptomer, funn og sykdomsamtaler som ikke er omtalt.

Likevel vil den norske leser ikke kjenne seg helt igjen på noen punkter. Ved avslutning av omtalen av de enkelte sykdomsgrupper, henviser forfatteren både til danske sykdomsforeninger og deres nettsider, foruten til internasjonale nettsider. En norsk leser ville nok ha foretrukket henvisning til tilsvarende norske nettsider. Likevel er prinsippet med henvisning til nettsider utvilsomt en god idé.

Et annet område hvor boken ikke svarer helt til norsk praksis, er omtalen av barnemat, særlig spedbarnsmat og vitamin-tilførsel. Selv om det er stor enighet mellom nordiske ernæringsfysiologer om fordeling mellom protein, fett og karbohydrat, og om jern og vitaminbehov hos barn, praktiseres kosten ganske forskjellig i de ulike nordiske land. Jerntilførsel i Norge gis tilsatt barnegrøt og geitost, mens det i Danmark gis som jerntilskudd. Mens tran fortsatt er hovedkilden til D-vitamin i Norge, løser Danmark D-vitaminbehovet med D-vitamindråper. Danske mødre ammer sine barn i noe kortere tid enn norske mødre, mens danske mødre bruker mer hjemmelaget spedbarnsmat enn norske mødre. Svenske barn føres opp på velling etter ammeperioden.

Med disse reservasjoner, anbefales boken til norske foreldre som søker informasjon om årsaken til sykdomstegn hos sine barn.

Øystein Aagenæs

Barnesenteret
Ullevål universitetssykehus